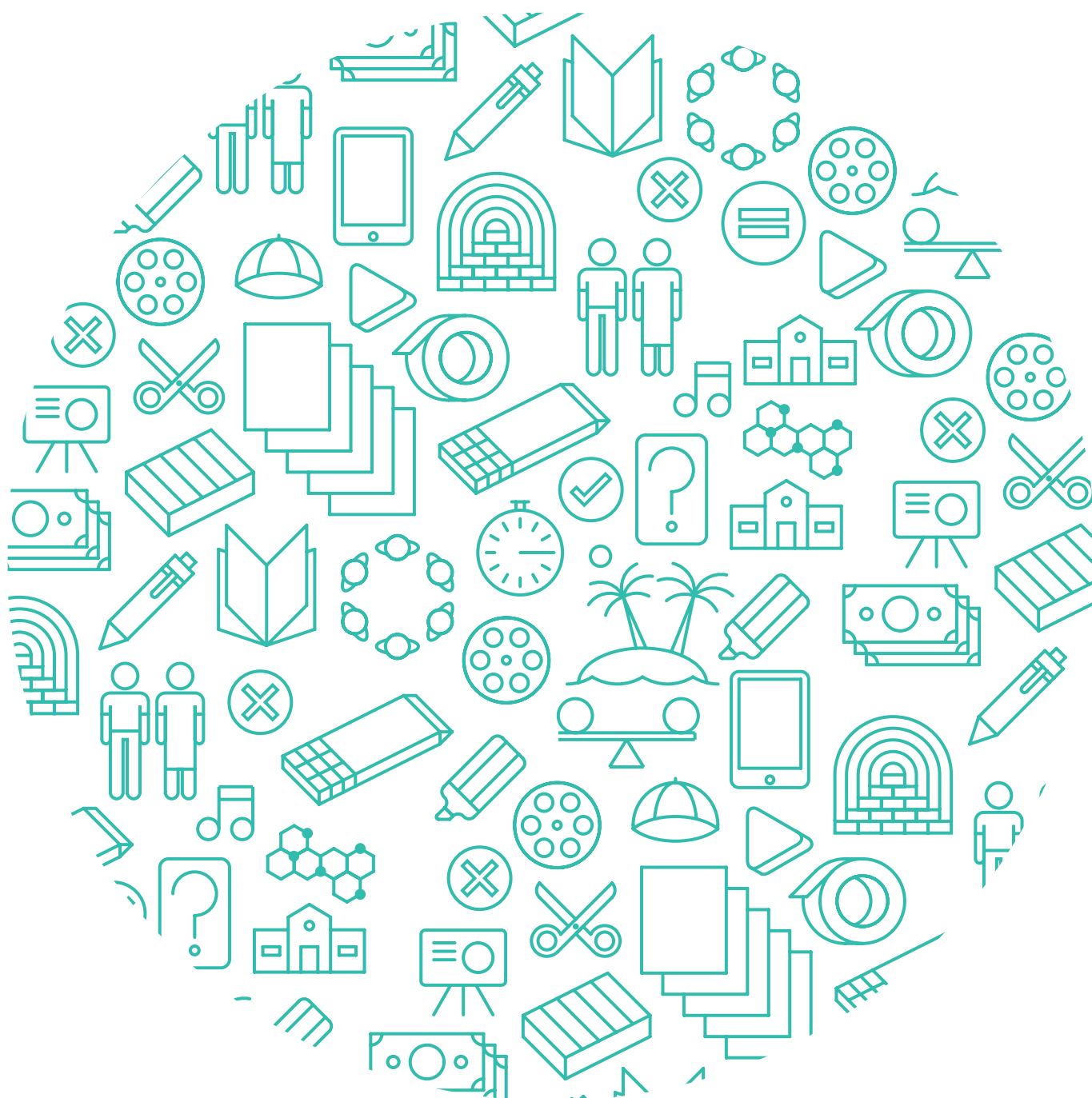

„Combaterea stereotipurilor de gen în educație și în consiliere vocațională”

Activități pentru elevi

Cuprins

Introducere	4
A. IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI GenderEd	6
A.1. Descriere succintă a Programului GenderEd.....	6
A.2. Grupul țintă.....	7
A.3. Învățare experiențială.....	7
A.4. Structura și durata programului.....	7
A.5. Aspecte utile înaintea implementării programului.....	8
A.6. Pregătirea pentru implementare.....	9
A.7. Conceperea programului educațional.....	9
A.8. Evaluarea programului educațional.....	11
A.9. Model de program educațional.....	12
Aria tematică 1: GEN ȘI STEREOTIPURI DE GEN	13
Mesaje fundamentale ale activităților din secțiunea „Gen și cutii de gen”.....	13
Activitatea 1.1. Reguli de bază: asigurarea unui mediu sigur.....	15
Activitatea 1.2. Ce îmi place - Ce nu îmi place.....	17
Activitatea 1.3. Cine e un bun lider?.....	21
Activitatea 1.4. Întrebări și răspunsuri - Ce crede majoritatea?.....	24
Activitatea 1.5. Deconstrucția stereotipurilor de gen.....	28
Activitatea 1.6. Completați propozițiile (stereotipuri de gen în mediul școlar).....	31
Aria tematică 2: (IN)EGALITATEA DE GEN	33
Mesaje fundamentale ale activităților din secțiunea „Egalitate de gen”.....	33
Activitatea 2.1. Opusul egalității de gen.....	35
Activitatea 2.2. Calea spre tărâmul egalității.....	37
Aria tematică 3: GENUL PE PIAȚA MUNCII	40
Mesaje fundamentale ale activităților din secțiunea „Gen și piața muncii”.....	40
Activitatea 3.1. Pantomima profesiilor.....	42
Activitatea 3.2. Un pas înainte.....	44
Activitatea 3.3. Funcțiile de la grădiniță.....	51
Activitatea 3.4. Ghici cine?.....	54
Activitatea 3.5. Echilibrul dintre viața personală și cea profesională.....	58
Aria tematică 4: EXTINDEREA ALEGERILOR EDUCAȚIONALE ALE TINERILOR	63
Mesaje cheie ale activităților din secțiunea „Extinderea alegerilor educaționale ale tinerilor”.....	63
Activitatea 4.1. Dezbateri: domenii masculine sau feminine?.....	65
Activitatea 4.2. Ce să aleg?.....	68
Activitatea 4.3. Cine sunt eu?.....	74
Activitatea 4.4. De ce există atât de puțini asistenți sociali bărbați?.....	82
Activitatea 4.5. Viața mea peste 15 ani.....	90
Activitatea 4.6. Joc: Luptă pentru visurile tale.....	92
Aria tematică 5: ACTIVITĂȚI DE CONȘTIENTIZARE ȘI DE DISEMINARE A INFORMAȚIILOR DESTINATE PĂRINȚILOR ȘI ELEVILOR	94
Proiecte ale elevilor.....	94
Zile de informare/Zilele carierei.....	95
Vizite ale elevilor la diverse companii.....	96
Seminare de informare pentru părinți/tutori.....	97
BIBLIOGRAFIE	98

Informații pentru educatori

Cuprins

INFORMAȚII TEORETICE, APTITUDINI ȘI SFATURI PENTRU EDUCATORI; EXEMPLE DE BUNE PRACTICI	99
1. TIPARE ȘI STEREOTIPURI DE GEN	99
1.1. Ce este genul?	99
1.2. Masculinitate și feminitate	100
1.3. Copilăria fetelor vs. copilăria băieților	100
1.4. Stereotipuri de gen, discriminare și violență bazată pe gen	103
1.5. Stereotipurile de gen în mediul școlar	104
1.6. „Spargerea” tiparelor de gen	108
1.7. Sugestii utile (aptitudini și sfaturi): deconstrucția stereotipurilor de gen în mediul școlar, în cadrul și în afara curriculumului	109
2. (IN)EGALITATEA DE GEN	111
2.1. Genul, autoritatea și societățile patriarhale	111
2.2. (In)egalitatea de gen	112
2.3. Inegalitatea de gen în sistemul de învățământ din România	118
2.4. Integrarea dimensiunii de gen în politicile publice	118
2.5. Cum realizăm egalitatea de gen în mediul școlar?	120
3. INEGALITĂȚI PE PIAȚA MUNCII	121
3.1. Inegalități de gen pe piața muncii	121
3.2. Ocupații tipic feminine sau masculine. Dimensiunea de gen în alegerea carierei	122
3.3. Segregarea ocupațională orizontală	123
3.4. Segregarea ocupațională verticală: reprezentarea femeilor în poziții de decizie	123
3.5. Segregarea de gen în îngrijire: echilibrul dintre viața profesională și personală	124
3.6. Diferența de remunerare	126
3.7. Factori ai schimbării	128
3.8. Cadrul legislativ pentru eliminarea discriminării profesionale	128
4. ALEGERILE EDUCAȚIONALE ȘI PROFESIONALE ALE TINERILOR	130
4.1. Dimensiunea de gen a alegerilor educaționale ale tinerilor	130
4.2. De ce avem atât de puține femei în științe?	132
4.3. Bărbați în profesii de îngrijire	135
4.4. Așteptările bazate pe gen ale părinților și alegerile profesionale ale adolescenților	137
4.5. Aptitudini și sfaturi: încurajarea alegerilor profesionale din afara „cutiei” stereotipurilor de gen	138
5. ORIENTAREA PROFESIONALĂ ECHILIBRATĂ DIN PERSPECTIVĂ DE GEN	139
5.1. Ce înseamnă procesul de orientare profesională sensibil la dimensiunea de gen?	139
5.2. Linii directe pentru introducerea perspectivei de gen în procesul de orientare vocațională	140
5.3. Practica orientării vocaționale din perspectivă de gen	141
CHESTIONARE INIȚIALE ȘI FINALE PENTRU ELEVI/ELEVE, CADRE DIDACTICE, CONSILIERI ȘCOLARI	145
1. Chestionar inițial pentru elevi și eleve	145
2. Chestionar final pentru elevi și eleve	151
3. Chestionar inițial pentru cadre didactice și consilieri școlari	158
4. Chestionar final pentru cadre didactice și consilieri școlari	163
BIBLIOGRAFIE	169

Introducere

Genul este una dintre criteriile fundamentale de organizare a societății. Este primul lucru pe care dorim să îl aflăm despre un nou-născut și rămâne un factor important în vederea definirii oportunităților din viața unei persoane. Cu toate că, de-a lungul anilor, societățile au evoluat, socializarea de gen și așteptările sociale specifice fiecărui gen sunt, în continuare, bine înrădăcinate. Normele sociale și cultura diferențierii pe bază de gen încurajează și așteaptă de la fete și băieți să aibă preferințe educaționale, comportamente și aptitudini diferite. De aceea, acestea au un impact incontestabil asupra alegerilor educaționale și profesionale ale băieților și ale fetelor, rezultatul fiind continuarea segregării de gen la nivel vertical și orizontal, atât în domeniul educațional, cât și pe piața muncii din toată Uniunea Europeană (Francis & Skelton, 2005; Wessel, 2005).

Cadrelle didactice joacă un rol fundamental în deconstrucția stereotipurilor de gen și în combaterea discriminării și a inegalității de gen, atât în clasă, cât și în afara acesteia. Stereotipurile pot apărea sub forma unor așteptări diferite de la fete și băieți; cadrul didactic poate adopta un limbaj și o modalitate de interacțiune diferită față de elevi, poate aprecia diferite tipuri de comportamente, interese, „înclinații” și reușite, în funcție de genul elevilor. Totodată, politicile și practicile legate de orientarea în carieră nu includ aspecte legate de gen, perpetuând așadar o segregare în ceea ce privește alegerile educaționale și profesionale ale fetelor și ale băieților.

Prezentul Ghid a fost creat în cadrul programului „GenderEd: Combaterea stereotipurilor de gen în educație și în orientarea profesională”, finanțat de Uniunea Europeană. Coordonator: Mediterranean Institute for Gender Studies (MIGS). Parteneri: Family Planning Association, Cipru, Women’s Issues Information Center, Lituania, Centro Documentazione Donna (CDD), Italia, Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen - A.L.E.G., România.

Ghidul își propune să realizeze o hartă a genului în domeniile educație și piața muncii, cu accent pe modul în care stereotipurile de gen limitează gama de alegeri educaționale și respectiv profesionale ale fetelor și ale băieților. Datorită secțiunii finale, Ghidul reprezintă și un instrument prin intermediul căruia elevii și cadrele didactice pot deconstrui atitudinile și comportamentele tradițional-stereotipale din sistemul educațional legate de gen, asigurând ca fetele și băieții, femeile și bărbații să beneficieze de șanse egale în accesarea, integrarea, participarea și avansarea pe piața muncii. Materialele și activitățile din „Ghidul GenderEd” au fost gândite în așa fel încât să constituie *un program holistic de intervenție în școli*, care să contribuie la:

- o mai bună conștientizare și sensibilizare a elevilor și a cadrelor didactice în legătură cu modul în care percepțiile, atitudinile, comportamentele și așteptările bazate pe gen se manifestă în mediul școlar,
- deconstrucția stereotipurilor de gen ale cadrelor didactice, încurajarea unei interacțiuni cu elevii mai sensibile la aspectele de gen, precum și promovarea culturii de egalitate de gen în unitățile de învățământ,
- capacitatea elevilor și a educatorilor și formarea de noi aptitudini cu ajutorul cărora să poată să ia atitudine față de comportamentele discriminatorii pe bază de gen exprimate în relațiile interpersonale și/sau reflectate în alegerile educaționale și profesionale ale tinerilor,

- combaterea segregării educaționale prin încurajarea fetelor și a băieților să exploreze opțiuni profesionale dincolo de limitele impuse de așteptările legate de genul lor. Fetele și băieții vor dobândi cunoștințele și aptitudinile necesare pentru a face singuri alegeri informate, pe baza propriilor aspirații, ambiții, vise, dorințe, talente și capacități, astfel încât să-și atingă potențialul.

Ghidul are două părți: (I) Programul educațional și (II) Informații teoretice (Anexa I).

Partea I: Programul Educațional GenderEd - prezintă întreaga intervenție educațională de aplicat în școli, inclusiv informații cuprinzătoare despre fiecare pas al procesului de implementare a lecțiilor și activităților, precum și mesaje fundamentale și resurse pentru activități. Programul are la bază o metodologie de învățare interactivă, experiențială și non-formală, care poate fi integrată în programa școlară sau poate fi implementată în afara clasei.

Partea II: Anexa II: Partea teoretică - cuprinde contextul teoretic, concepte și definiții, „harta” inegalităților de gen din educație și din viața profesională, bune practici, precum și sugestii practice pentru educatori cu privire la deconstrucția stereotipurilor și combaterea inegalităților din mediul școlar. În plus, ultimul capitol - destinat în special consilierilor școlari care fac orientare profesională - se axează în mod exclusiv pe introducerea în procesul de orientare a unei abordări sensibile la gen, oferind exemple concrete de aplicare a Orientării profesionale sensibile la gen.

Este important să menționăm că Programul educațional este complementar cu Informațiile teoretice din acest Ghid (Anexa). Recomandăm ca, pentru o mai bună pregătire și un impact maxim, familiarizarea cu teoria relevantă înainte de a planifica și a susține ateliere GenderEd.

Vă dorim o călătorie fructuoasă și plăcută în procesul de implementare a Programului GenderEd și de transformare a unității dumneavoastră de învățământ într-un mediu în care fetele și băieții să învețe, să trăiască, să crească, să se dezvolte și să prospere pe baza respectului reciproc și a egalității de gen!

Echipa GenderEd
Decembrie 2017

A. IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI GENDER-ED

A.1. Descriere succintă a Programului GenderEd

Programul GenderEd a fost gândit ca un program de intervenție în școli pentru combaterea stereotipurilor de gen în educație și în orientarea profesională. Fiecare sesiune are la bază cunoștințele și aptitudinile formate în sesiunile anterioare, astfel încât elevii să înțeleagă cât mai bine diversele concepte și relațiile dintre acestea. Aplicat în totalitate, Programul GenderEd reprezintă un instrument valoros de intervenție care le permite tinerilor nu numai să deconstruiască stereotipurile care îi limitează, ci le oferă și aptitudinile și încrederea necesară pentru a combate inegalitățile de gen, a se accepta și a se respecta reciproc și a face singuri alegeri informate nu în funcție de gen, ci de propriile talente, vise, aspirații, aptitudini și abilități, astfel atingându-și capacitățile și potențialul maxim de dezvoltare.

Programul GenderEd cuprinde patru arii tematice, și anume:

- **Genul și „cutiile” de gen:** Această sesiune încurajează tinerii să exploreze modul în care rolurile, normele și așteptările despre gen care li se impun (de către familie, cadre didactice, societate și mass-media) le limitează și le restricționează exprimarea și existența. Fetele și băieții învață să analizeze critic și să deconstruiască stereotipurile de gen „moștenite” cultural și să construiască „înțeleșuri” noi, bazate pe egalitate și respect. Prin acest proces, sunt capacitați să își exercite dreptul de a fi acceptați și apreciați pentru cine sunt cu adevărat (dincolo de „normele” și așteptările sociale); în același timp, învață că au responsabilitatea de a îi accepta și a îi respecta pe ceilalți.
- **(In)egalitatea de gen:** Această sesiune explorează relațiile de putere inegale dintre genuri, care duc la reprezentarea și participarea inegală a femeilor și a bărbaților în oportunitățile și beneficiile pe care le au la dispoziție. Fetele și băieții conceptualizează noțiunea patriarhatului și a privilegiului și explorează diversele inegalități de gen din educație, de pe piața muncii, din domeniul luării deciziilor/autorității și din echilibrul muncă-viață personală.
- **Genul și piața muncii:** Elevii și elevele conștientizează segregarea ocupațională pe bază de gen și sunt sensibilizați cu privire la diversele motive pentru care femeile și bărbații fac alegeri profesionale diferite. De asemenea, identifică și explorează legătura dintre stereotipuri de gen și segregare ocupațională. În plus, sesiunea îi ajută pe elevi să conștientizeze mai bine alte inegalități de pe piața muncii, cum ar fi diferențele de remunerare între femei și bărbați, absența femeilor din poziții de decizie și dificultățile atingerii unui echilibru între viața profesională și cea personală. Fetele și băieții sunt îndemnați să analizeze critic așteptările stereotipale care limitează alegerile profesionale ale femeilor și ale bărbaților, căutând soluții de îmbunătățire a egalității de gen în viața profesională și de familie.
- **Extinderea alegerilor educaționale ale tinerilor:** Elevii identifică motivele alegerilor educaționale segregate și sunt capacitați să caute modalități de a face singuri alegeri informate bazate nu pe gen, ci pe propriile interese, talente și abilități. De asemenea, află poveștile inspiraționale ale unor femei și bărbați „neconvenționali”, care au „ieșit din cutia stereotipurilor de gen” și au avut succes în domeniile profesionale atipice pentru genul lor.

În vederea consolidării cunoștințelor acumulate prin parcurgerea celor 4 arii tematice menționate mai sus, dar și pentru a-i ajuta pe elevi să găsească o relație directă cu

problemele discutate, puteți încheia programul educațional cu jocul „Dream Fighters” - aplicație mobilă ce poate fi descărcată din Google Play Store și din Apple Store. Jucând acest joc, băieții și fetele vor înțelege în profunzime impactul stereotipurilor asupra fiecăruia dintre ei atunci când fac alegerea pentru viitor, încurajându-i totodată să exploreze cele mai bune modalități de a-și susține punctele de vedere și de a lupta pentru visurile lor. Pentru informații suplimentare despre includerea aplicației „Dream Fighters” în exercițiile propuse la clasă, consultați Activitatea 4.8. Luptă pentru visurile tale.

A.2. Grupul țintă

Manualul GenderEd a fost creat pentru tineri cu vârste cuprinse între 13 și 16 ani (clasele a VII-a, a VIII-a, a IX-a; și a X-a). Deși alegerile educaționale și profesionale îi privesc mai direct pe elevii și elevele cu vârste mai mari (15 ani sau mai mult), este necesar ca eforturile de prevenire care au drept scop deconstrucția stereotipurilor de gen în rândul elevilor să înceapă cât mai timpuriu. Este recomandat ca programul să se aplice și elevilor cu vârste mai mici, pentru a contesta în mod proactiv convingeri, atitudini și practici obișnuite, înainte ca acestea să se înrădăcineze în mințile și în comportamentul tinerilor.

Programul educațional are caracter experiențial; de aceea, atelierelor vor avea un impact mai mare dacă vor fi aplicate unor grupuri mai mici, de până la 20-25 de elevi, permițând implicarea egală a tuturor în discuții. De asemenea, activitățile au rezultate optime dacă sunt realizate în grupuri echilibrate din punct de vedere al genului, pentru că, în acest fel, asemănările și deosebirile de gen sunt mai bine înțelese de genul opus.

A.3. Învățare experiențială

Informații despre inegalități și stereotipuri de gen pot fi transmise prin predare, însă, pentru a schimba atitudini, convingeri și comportamente, este nevoie de învățare experiențială. Programul GenderEd utilizează o gamă largă de metodologii experiențiale și interactive (precum discuții în grupuri mici, joc de rol, improvizație teatrală, simulări, brainstorming, analiză studii de caz, interviuri, dezbateri etc.), pentru ca elevii să învețe practic. Datorită caracterului experiențial al activităților, elevii au ocazia să reflecteze, să conteste propriile percepții, precum și pe ale colegilor, să reevalueze norme și idei des întâlnite, să își regândească atitudinile, să își deconstruiască propriile „norme” și „adevăruri moștenite” și să înceapă să construiască noi noțiuni, comportamente și practici.

Tinerii învață datorită faptului că sunt încurajați să interacționeze unii cu alții și că sunt stăpâni pe propriul proces de învățare. Deși durează mai mult, este incontestabil că învățarea experiențială are un impact mai ridicat: tinerii devin suficient de încrezători să gândească singuri și să își susțină părerile și argumentele, conduc discuțiile spre chestiunile cele mai relevante pentru realitatea lor, își exercită drepturile și găsesc modalități de a-și exprima unicitatea și individualitatea într-un mediu sigur.

A.4. Structura și durata programului

Durata Programului GenderEd este estimată la minim 10 ore didactice (45 de minute) sau, cu alte cuvinte, o durată totală de minim 7,5 ore (60 de minute). Totuși, în cazul în care au la dispoziție mai mult timp, cadrele didactice pot opta să realizeze exerciții suplimentare, în funcție de ce este relevant pentru elevi și ce ar răspunde cel mai bine nevoilor specifice ale acestora.

Sesiunile se pot ține o dată la una sau la două săptămâni, potrivit timpului și cerințelor fiecărei școli. Recomandăm ca sesiunile să aibă o frecvență mai mare decât lunară, pentru a evita pierderea entuziasmului și a elanului, ori împiedicarea învățării cumulative (de la o sesiune la alta). O altă opțiune este implementarea programului sub forma unui atelier cu o durată de două zile (5 ore pe zi) sau a unei combinații de sesiuni săptămânale și un atelier cu durata de o zi.

A.5. Aspecte utile înainte de începerea implementării programului

Identificarea tinerilor participanți

Puteți fie să îi rugați pe tineri să participe la Program în mod voluntar (în special dacă îl implementați în afara programei școlare), fie să implicați o anumită clasă de elevi (în cazul în care GenderEd va fi integrat în programă). În orice caz, modalitatea de aplicare se va alege în funcție de disponibilitate, de interes, de facilitatea și de posibilitatea implementării, în acord cu circumstanțele din fiecare unitate de învățământ.

Cadrul de implementare

Programul GenderEd poate fi implementat atât în cadrul, cât și în afara programei școlare, în funcție de disponibilitatea fiecărei școli. În acest sens, se va identifica dinainte cadrul pre-existent în care se va integra programul GenderEd (respectiv materiile sau programa extinsă în care vor fi incluse activitățile). În anumite cazuri unde nu va fi posibilă includerea Programului GenderEd într-o singură materie, se vor putea alege mai multe materii, iar unele activități vor putea fi desfășurate în afara programei școlare.

Aprobări

Este important ca, înainte de implementare, să se obțină toate aprobările necesare: de exemplu, de la conducerea unității de învățământ, de la autoritățile relevante, de la părinți.

Materiale și buget

Pentru implementarea Programului GenderEd, veți avea nevoie de acces la anumite materiale și resurse (de exemplu, proiector, flipchart, materiale artistice, fotocopiator sau imprimantă). În cazul în care nu aveți acces la acestea, încercați să aflați dacă există posibilitatea alocării unui buget care să vă permită obținerea acestor materiale sau resurse.

Sensibilizarea și informarea cadrelor didactice

Înainte de a începe programul educațional, este important să evaluați propriul nivel de sensibilizare, de cunoștințe și de experiențe, precum și de încredere și de confort vizavi de predarea unor subiecte precum norme și stereotipuri de gen, inegalități de gen, segregare educațională și profesională, diferențele de remunerare între femei și bărbați și echilibrul dintre viața profesională și cea personală. De asemenea, este important să reflectați asupra și să vă evaluați propriile convingeri, percepții, atitudini, convingeri și noțiuni preconcepute despre gen, egalitate de gen și gen, reușite. Nu putem să îi ajutăm pe elevi/eleve să își deconstruiască propriile stereotipuri decât dacă suntem noi înșine pregătiți să contestăm și să regândim propriile „adevăruri moștenite”, care pot duce la perpetuarea stereotipurilor și a inegalităților de gen.

A.6. Pregătirea pentru implementare

Toate cadrele didactice care vor aplica Programul GenderEd vor participa la o sesiune de instruire înainte de implementare. Cu toate acestea, este important să se familiarizeze cu Ghidul și cu materialele educaționale înainte de a susține atelierile cu elevii. De asemenea, recomandăm ca profesorii/profesoarele să parcurgă informațiile teoretice (Anexa la Ghid), pentru a deveni mai conștienți de anumite chestiuni și pentru a-și completa cunoștințele.

Un alt aspect important al etapei de pregătire îl reprezintă identificarea nevoilor elevilor, nivelul lor de cunoștințe, comportamentele declarate și nivelul de sensibilizare. Aceste informații sunt necesare cadrelor didactice în procesul de identificare a lacunelor pe care să se concentreze, a percepțiilor, a convingerilor și a atitudinilor care trebuie contestate, precum și a schimbărilor dezirabile în comportamentele existente. Pornind de la analiza nevoilor, profesorii vor selecta activitățile care se pliază cel mai bine pe nevoile grupului și care vor avea cel mai mare impact. Analiza nevoilor se poate realiza prin intermediul unui chestionar sau a unei discuții de tip focus grup înainte de începerea atelierelor. Un alt instrument care poate fi utilizat în vederea analizei nevoilor este chestionarul inițial utilizat în faza de evaluare (consultați secțiunea de la sfârșitul Ghidului).

Înainte de implementarea unei activități, trebuie pregătite toate materialele, fișele de lucru și materialele auxiliare. De asemenea, este posibil să fie nevoie de o adaptare a activităților în funcție de contextul specific, de circumstanțele sau de nevoile elevilor. În cazul în care este necesară o adaptare, aceasta se va realiza cu mare atenție, astfel încât să nu se modifice obiectivele și mesajele esențiale ale activității.

A.7. Conceperea programului educațional

În vederea maximizării impactului Programului GenderEd, este important să se selecteze activități din toate cele 4 arii tematice, și anume (i) Gen și stereotipuri de gen, (ii) (In)egalități de gen, (iii) Genul la locul de muncă/pe piața muncii și (iv) Extinderea alegerilor educaționale ale tinerilor. De asemenea, trebuie urmată ordinea ariilor tematice (respectiv să se înceapă de la stereotipuri de gen și să se încheie cu extinderea alegerilor educaționale), pentru a permite dobândirea cumulativă a cunoștințelor și a atitudinilor de la o sesiune la alta.

Selectarea activităților specifice care se vor implementa în cadrul Programului GenderEd se va face în funcție de interesele, cunoștințele, nivelul de sensibilizare și experiența cadrului didactic, de convingerile elevilor, lacunele din cunoștințele lor, atitudinile și comportamentele stereotipale ale acestora, de timpul avut la dispoziție pentru acest program, precum și de modalitatea de aplicare (integrat în programa școlară sau nu). În principal, cadrele didactice vor selecta activități cu care se simt confortabil, despre care sunt încrezători că le pot susține și care se potrivesc stilului personal și nivelului de experiență.

De asemenea, trebuie să se țină cont că, în implementarea propriu-zisă a programului, va fi nevoie de un anumit grad de flexibilitate. Cadrul didactic va concepe un program educațional pre-definit; cu toate acestea, este posibil ca unele activități să nu fie pe placul elevilor sau ca anumite discuții să releve diverse chestiuni și să fie nevoie de implementarea unei alte activități. Pe de altă parte, este posibil ca elevii să termine anumite activități mai repede decât s-a anticipat, fiind necesare activități suplimentare care să „umple golul”.

Din aceste motive, cadrele didactice trebuie să identifice în fiecare arie tematică activități „de bază” și activități „de rezervă” sau de consolidare. Activitățile de bază vor avea drept scop (i) furnizarea unor cunoștințe fundamentale și înțelegerea unor chestiuni specifice abordate în fiecare arie tematică și (ii) îmbunătățirea capacității tinerilor de a combate perpetuarea stereotipurilor și a inegalităților de gen. Activitățile de consolidare sau „de rezervă” vor îmbunătăți cunoștințele și aptitudinile deja dobândite, încurajând înțelegerea în profunzime a conceptelor.

Ca regulă generală, și numai în funcție de timp și de gradul de flexibilitate, încercați să includeți:

- **activitatea privind Reguli generale** ca primă activitate. Această activitate este obligatorie.
- cel puțin **două activități pe tema stereotipurilor de gen** din Aria tematică 1.
 - Activitatea de bază va fi una care pune accent pe norme sociale, socializare de gen și construcția socială a genului (alegeți una dintre Activitățile 1.3, 1.4 sau 1.5.).
 - A doua activitate poate fi una care (i) să prezinte impactul personal al socializării de gen (Activitatea 1.1), de exemplu, modul în care fetele și băieții percep și sunt afectați la nivel personal de socializarea de gen, (ii) să sublinieze modul în care se manifestă stereotipurile de gen în mediul școlar (Activitățile 1.6) sau (iii) să pună accentul pe modalități de deconstrucție a stereotipurilor de gen (Activitatea 1.5).
- cel puțin **o activitate pe tema inegalităților de gen** din Aria tematică 2.
- cel puțin **două activități pe tema segregării ocupaționale** din Aria tematică 3.
 - Activitatea de bază va aborda descrierea segregării ocupaționale, cauzele și impactul acesteia asupra femeilor și bărbaților (posibile Activități de inclus aici sunt 3.1, 3.3).
 - Cea de-a doua activitate poate (i) aborda impactul segregării ocupaționale și restricțiile sau discriminarea cu care se confruntă femeile și bărbații la locul de muncă (Activitatea 3.2), (ii) se poate axa pe dificultățile pe care le resimt femeile în atingerea unui echilibru între viața profesională și cea personală și impactul asupra dezvoltării lor profesionale (Activitățile 3.4 sau 3.5).
- cel puțin **două activități pe tema extinderii alegerilor educaționale ale tinerilor** din Aria tematică 4.
 - Activitatea de bază va avea ca scop conștientizarea segregării educaționale (Activitatea 4.1 sau 4.2).
 - A doua activitate îi va inspira pe tineri să facă alegeri care să nu țină cont de gen (Activitatea 4.3, 4.4 sau 4.5). Cel mai bine este ca aceste tipuri de activități să se realizeze înainte de încheierea programului, deoarece dau o notă de final pozitivă.
 - Ar fi ideal să încheiați programul educațional cu Activitatea 4.6, respectiv cu jocul „Dream Fighters”. Activitatea constituie o modalitate amuzantă și interactivă prin care băieții și fetele pot explora modalități de a combate stereotipurile de gen și limitările impuse de cei din jur, încurajându-i în același timp să își susțină ideile și să lupte pentru visurile lor.

- **Activitatea de încheiere** – Această activitate nu este obligatorie, dar se recomandă implementarea ei. Activitatea finală a programului trebuie să dureze cel puțin 15-20 de minute. Dacă aveți timp, Activitatea 4.5 poate ține loc de încheiere, dar aceasta durează cel puțin o oră. În mod alternativ, puteți alege alte activități de încheiere, precum:
 - grupuri de reflecție, în care elevii să discute despre ce au învățat, ce le-a făcut o impresie puternică, dacă au observat modificări de percepție, ce au luat cu ei etc.,
 - reflecție prin utilizarea cărților „Dixlt” sau a altor cărți cu imagini abstracte. Elevii aleg o carte sau o imagine care le reflectă sentimentele și gândurile despre „călătoria” pe parcursul acestui program educațional și discută despre aceasta timp de 30 de minute,
 - cercul recunoștinței: elevii se așază în cerc și trec de la unul la altul o „baghetă” sau un „băț magic”. Cel care se află în posesia baghetei, își exprimă gândurile și sentimentele despre experiența programului educațional și motivele pentru care sunt recunoscători că au participat,
 - un cuvânt: Elevii se așază în cerc, atingându-se la nivelul umerilor și cu ochii închiși. Timp de un minut, reflectă asupra întregului program educațional. Apoi, fiecare dintre ei rostește un cuvânt care descrie un sentiment, un gând, o învățătură etc.

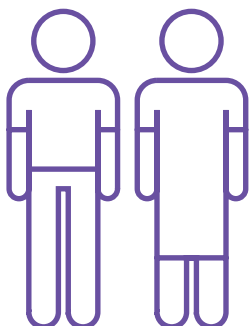
A.8. Evaluarea programului educațional

Programul educațional va fi evaluat prin intermediul unui chestionar inițial și al unui chestionar final, care vor fi completate de fiecare elev. Chestionarele inițiale și finale au ca scop măsurarea modificărilor înregistrate la nivelul cunoștințelor, al atitudinilor și al comportamentelor declarate ale elevilor cu privire la stereotipuri de gen și alegeri educaționale. Chestionarul inițial *trebuie aplicat înainte de debutul programului* și poate fi utilizat și ca instrument de analiză a nevoilor. Chestionarul final poate fi aplicat în timpul ultimului atelier, după activitatea de încheiere. Chestionarele inițiale și cele finale sunt incluse la finalul Ghidului.

A.9. Model de program educațional

Numărul activității	Denumirea activității	Aria tematică	Durata	Alternativă/ Înlocuitor/ Exerciții	Observații
1.1	Reguli	Introducere	25'		Această activitate este obligatorie.
1.3	Ce îmi place, ce nu îmi place	Gen și stereotipuri de gen	45'		Exploatează avantajele și dezavantajele de a fi fată, respectiv băiat
1.5	Deconstrucția stereotipurilor de gen	Gen și stereotipuri de gen	60'		Încurajarea elevilor/ elevelor să identifice stereotipurile de gen
2.2	Calea spre tărâmul egalității	Inegalitate de gen	90'	2.1	Vizualizarea unei lumi în care egalitatea de gen predomină
3.2	Cu un pas înainte	Genul și piața muncii:	45'		Sensibilizarea elevilor cu privire la inegalități
3.5	Echilibrul dintre viața personală și cea profesională	Genul și piața muncii:	45'		Analiza percepțiilor legate de viața personală și profesională
4.2	Ce să aleg?	Alegeri educaționale	45'	4.1	Extinderea alegerilor educaționale
4.3	Cine sunt eu?	Povești inspiraționale	60'	4.4	Bărbați și femei cu profesii non-masculine, respectiv non-feminine
4.6	Luptă pentru visurile tale	Aplicația „Dream Fighters”	30-60'		Facilitează înțelegerea relevanței stereotipurilor de gen și a segregării educaționale în realitatea de zi cu zi a tinerilor și îi încurajează să-și susțină punctele de vedere și să lupte pentru visurile lor.
	Activitate sau „ritual” de încheiere	Încheiere	20'	4.7	Această activitate nu este obligatorie, dar se recomandă implementarea ei.
	TOTAL		540'		aproximativ 11 ore didactice

Activitatea 1.3. Cine e un bun lider?

Inspirată din și adaptată după activitatea „Băieții nu plâng” din Manualul „*Compasito: a manual on human rights education for children*”, Consiliul Europei (2009) <http://www.eycb.coe.int/compasito/>

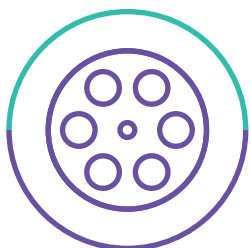

Durata:

45 de minute

Obiective de învățare:

- Încurajarea elevilor să își analizeze propriile convingeri și percepții despre stereotipuri și roluri de gen
- Înțelegerea modului în care se manifestă stereotipurile de gen în activitățile lor zilnice, în viața personală, dar și în alegerile lor educaționale și profesionale

Materiale necesare:

Lista de materiale de citit cu voce tare

Sugestie de implementare:

1. Cu ajutorul unei benzi de hârtie, împărțiți podeaua clasei în două. Marcați o jumătate cu litera A (acord), iar cealaltă jumătate cu litera D (dezacord).
2. Explicați-le elevilor că veți citi niște enunțuri, care nu sunt corecte sau greșite. Importanță este părerea lor despre acele enunțuri. După ce aud fiecare enunț, trebuie să se gândească dacă sunt sau nu de acord cu el, mergând în jumătatea respectivă (A sau D) a clasei. Cu cât cred mai mult într-un enunț, cu atât mai aproape vor sta de litera A, iar, cu cât sunt mai puțin de acord cu el, cu atât vor sta mai aproape de litera D. Dacă sunt nesiguri sau indeciși, se pot plasa la mijlocul clasei, lângă linia despărțitoare. În timpul exercițiului, în cazul în care se răzgândesc, își pot schimba locul.
3. Citiți enunțurile pe rând.
4. Invitați elevii/elevele să-și susțină poziția în sală prezentând argumente (de ce sunt de acord, de ce nu sunt de acord, de ce nu sunt siguri). Încurajați pornirea unei dezbateri între elevi/eleve.
5. După prezentarea argumentelor, întrebați dacă cineva consideră că ar trebui să se mute.
6. Puteți încheia cu următoarele întrebări:
 - În ce fel afectează stereotipurile din jurul enunțurilor de mai sus viețile fetelor și ale băieților?
 - Se pot modifica aceste stereotipuri? Cum?
 - În ce fel afectează stereotipurile din jurul enunțurilor de mai sus alegerile educaționale ale fetelor și ale băieților? Credeți că există o segregare a alegerilor educaționale ale fetelor și ale băieților?

-
- În ce fel afectează segregarea educațională profesiile pe care fetele și băieții și le vor alege pe viitor?
 - Este segregarea educațională sau ocupațională o formă de inegalitate de gen? În ce sens?

Sfaturi utile:

- Este important să treceți regejor prin enunțuri, fără a lăsa discuția despre unul dintre ele să se prelungească. Altfel, este posibil ca elevii/elele să se plictisească ori să-și piardă motivația sau interesul. După prezentarea argumentelor părților, când nu mai există argumente noi, treceți la enunțul următor. Nu dați feedback după fiecare enunț, pentru a evita oboseala participanților. După discutarea tuturor enunțurilor, discutați pe îndelete orice idee.
- În cazul în care argumentele elevilor/elelelor susțin sau promovează stereotipuri, fără a fi contestate de argumente din tabăra opusă, puteți intra în rolul avocatului diavolului, contestându-le dumneavoastră.
- Este important să încercați să lărgiți perspectiva elevilor/elelelor (punându-le sub semnul întrebării percepțiile și atitudinile), astfel încât să își pună întrebări și să regândească idei pe care, până acum, le-au luat de-a gata sau le-au considerat normale.

Fișa de lucru 1.3. – Cine e un bun lider?

Acord sau dezacord - Lista de materiale de citit cu voce tare

- Fetelor le este mai ușor să își exprime sentimentele, decât băieților.
- De obicei, băieții sunt mai agresivi decât fetele.
- Comparativ cu băieții, fetele simt o presiune mai mare să se îngrijească de înfățișarea lor.
- Fetele nu pot fi lideri la fel de buni ca băieții.
- Fetele au o mai mare înclinație spre îngrijirea celorlalți, pentru că așa e natura lor.
- Bărații sunt ingineri mai buni decât femeile.
- Băieții sunt mai încrezători în aptitudinile lor matematice și științifice.
- Băieții sunt mai buni la utilizarea tehnologiei decât fetele.
- Fetele se descurcă mai bine la arte și științe umane decât băieții.
- Femeile sunt mai bune educatoare la grădiniță decât bărații.
- Bărații se descurcă mai bine la „repararea diverselor lucruri”, deci sunt mai buni în profesii tehnice.
- Capacitățile de management ale femeilor sunt îndoielnice.